

БАЗЕЛЬСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

На сьогодні в Україні не можна не бачити глибоких проблем у розвитку та функціонуванні банківської системи. Робота українських банків протягом останнього десятиріччя здійснювалася за таких несприятливих умов, як незадовільний стан економіки загалом, занепад промислового виробництва, розвинуті інфляційні процеси, неадекватно велике оподаткування. Ці чинники призвели до того, що головною стратегією українських банків стала не стратегія розвитку, а стратегія виживання. Склалася ситуація, за якої банки неспроможні виконувати належні їм функції фінансових посередників у зв'язку з неповерненням позичальниками отриманих у банках кредитів та несплатою відсотків за ними. Однією з основних причин цих негативних явищ у вітчизняній економіці є недосконалість законодавчої бази, що регулює банківську діяльність, та інші актуальні проблеми банківського нагляду.

Останнім часом досить великий суспільний резонанс викликав новий звіт нормативів Базельського комітету, названих "Базель-2". Цей документ містить рекомендації щодо удосконалення банками техніки оцінки кредитних ризиків і керування ними, а також рекомендації щодо розвитку нагляду над ризиками, станом ризик-менеджменту і ринкової дисципліни.

Так, нові підходи до оцінки кредитних ризиків передбачають, що в банках повинні бути розроблені власні рейтингові системи, які дозволяють класифікувати клієнтів за ступенем надійності. Крім того, цей документ передбачає нові підходи до прозорості інформації, яку кредитні організації повинні надавати ринку та один одному.

Для сучасного українського банку є актуальними ті ж самі проблеми банківського нагляду, що й для будь-якої європейської фінансової установи. Одна з основних причин гальмування розвитку вітчизняної банківської системи полягає в не досить адекватній сучасним ринковим умовам системі банківського нагляду, в якій багато в чому відчувається радянський спадок.

Найбільш чутливими місцями у сфері банківського регулювання в Україні є вимоги до капіталізації банків та система страхування вкладів. В Україні, де сукупний попит на гроші стабільно перевищує їх сукупну пропозицію, втілити в життя принцип достатності капіталу дуже важко. Рекомендації Базельського комітету (які розраховані, насамперед, на фінансові системи високорозвинутих країн) фактично експортують в Україну модель регулювання економіки з вже розвинутими секторами виробництва, споживання, обміну, розподілу та високим і налагодженим рівнем взаємодії між ними. Потреби ж вітчизняної економіки є прямо протилежними. Виникає загроза встановлення в грошово-кредитній сфері регулятивних вимог, неадекватних потребам фінансової системи України.

Як наслідок, формується дисонанс між розвитком грошово-кредитної системи та реального сектора економіки.

Якщо проаналізувати директиви та договори в рамках ЄС, нормативну базу країн співдружності, можна дійти висновку, що кожна країна захищає свої інтереси. Отже, під час адаптації мають враховуватися всі чинники як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. В основі будь-якого економічного процесу лежить конкуренція, і нормативні акти ЄС також побудовані на основі конкурентного права. Треба докласти немало зусиль, щоб витримати конкуренцію з іншими країнами.

Приєднання до базельських угод стає насущно необхідним і для банківського сектора, і для національної економіки в цілому: без освоєння стандартів “Базель-2” українська банківська система виявиться поглинутою іноземним банківським капіталом. Або її просто ізолюють від основних міжнародних фінансових потоків, що негайно зведе нанівець всі урядові плани про збільшення ВВП, тому що іноземні інвестиції не прийдуть у країну, чий банківський сектор знаходиться в стані фінансової ізоляції.